

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі
М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан мемлекеттік университеті
Ғылыми кітапхана

2019 ЖЫЛҒЫ АТАУЛЫ КҮНДЕР ТІЗБЕГІ

**Қазақстан Республикасының Президенті
Нұрсұлтан Назарбаев
2019 жылды - Жастар жылы деп жариялады**

Орал, 2018

КБЖ 91
ӘОЖ 059.3
Е 45

Құрастырушылар: Джанбаева Г.И., Газизова Г. А.

Жауапты редакторы: Алимбекерова Т.Е.- ғылыми
кітапхана директоры

**2019 жылғы атаулы күндер тізбегі = Календарь
знаменательных дат на 2019 год / құр.: Г.И. Джанбаева,
Г.Газизова, жауапты ред. Т.Е.Алимбекерова.-Орал: М.Өтемісов
атындағы БҚМУ БАҚ және баспа орталығы, 2018.- 57 б.**

М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан мемлекеттік университетінің ғылыми кітапханасының ақпараттық-библиографиялық бөлімі жыл сайын Батыс Қазақстан облысы бойынша аталып өтетін және еске алынатын атаулы күндер тізбегін екі тілде шығарып, оқырмандарға ұсынып келеді.

Күнтізбе кітапханашыларға, оқытушылар мен студенттерге, мәдениет саласындағы қызметкерлерге және жалпы оқырмандарға арналады.

КБЖ 91
ӘОЖ 059.3

Құрастырушыдан

М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан мемлекеттік университетінің ғылыми кітапханасының ақпараттық-библиографиялық бөлімі жыл сайын Батыс Қазақстан облысы бойынша аталып өтетін және еске алынатын атаулы күндер тізбегін екі тілде шығарып, оқырмандарға ұсынып келеді.

Әдебиеттерді насихаттауда және өлкеміздегі көрнекті оқиғаларды хабарлауда көрсеткіштің алатын орны ерекше. Көрсеткіште негізінен Батыс Қазақстан өңірінен шыққан, осы өңірде еңбек етіп, өмір сүрген атақты адамдардың мерейтойлары енгізілген. Сондай-ақ түрлі мекемелер мен кәсіпорындардың, қала, аудан, ауылдарға байланысты айтулы даталар берілген.

Бірінші бөлімде Қазақстан Республикасының мемлекеттік мейрамдар тізімдері мен Қазақстан Республикасының аумағында аталып өтілетін ресми, кәсіби мейрамдармен қатар дүниежүзілік көлемде аталып өтілетін айтулы күндер, әр түрлі мамандыққа байланысты мейрамдар тізімі берілген. Көрсеткіштің екінші бөлімінде Батыс Қазақстан облысы бойынша 2018 жылы аталып өтілетін еске алынатын даталар тізімі, үшінші бөлімде айы мен күні белгісіз 2018 жылы еске алынатын күндер тізбегі көрсетіледі. Ал соңғы бөлімде облысымыздың тарихы мен мәдениетіндегі, экономикасы мен әлеуметтік өміріндегі көрнекі даталарға, қайраткерлердің мерейтойлық даталарының кейбіреулеріне қысқаша мәлімет жазылып, әдебиеттер тізімі берілген. Қысқаша мәлімет берілген даталар алғашқы бөлімде ерекше белгімен (*) көрсетілген.

Күнтізбе соңында есімдердің алфавиттік көрсеткіші берілген.

Көрсеткіш кітапханашыларға, оқытушылар мен студенттерге, мәдениет қызметкерлеріне және жалпы оқырмандарға арналған.

090000 Орал қаласы
Достық даңғылы, 162 үй
М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан мемлекеттік
университеті
Ғылыми кітапханасы
Тел: 51-29-88

**Қазақстан Республикасының Президенті
Нұрсұлтан Назарбаев Жолдауында
«Қазақстандықтардың әл-ауқатының өсуі: табыс
пен тұрмыс сапасын арттыру»
2019 жылды - Жастар жылы деп жариялады**

**«Келесі жылды жастар жылы деп жариялап,
іс-шаралар өткізу керек, оған біздің тәжірибеміз бар.
Жастарымызды, Қазақстанның болашағын әр салада
қолдауымыз керек»**

Н. НАЗАРБАЕВ
(«ҚАЗАҚСТАНДЫҚТАРДЫҢ
ӘЛ-АУҚАТЫНЫҢ ӨСУІ: ТАБЫС
ПЕН ТҰРМЫС САПАСЫН АРТТЫРУ»
5 қазан 2018)

Күрес түрлерінен 2019 жылғы әлем чемпионаты Астанада өтеді

Күрес түрлерінен 2019 жылғы әлем чемпионаты Астанада өтетін болды. Боз кілемдегі балуандар бәсекесі келер жылдың 14-22 қыркүйегі аралығында өтеді.

Елордада өтетін әлем чемпионатының балуандар үшін маңызы жоғары. Жүлде ғана емес, 2020 жылы Токиода өтетін Олимпиада ойындарына жолдама беріледі. Бұл жолдамаларға олимпиадалық салмақ дәрежелерінде 1-ден 6-ға дейінгі орындардан көрінген балуандар ие болады.

Әлем чемпионатынан кейін де лицензиялық жарыстар бар. Астанада жолдамаға қол жеткізе алмаған балуандар сол жарыстарда бағын сынайды.

Айта кетейік, күрес түрлерінен 2019 жылғы әлем чемпионатын өткізуге Астана, Алматы және Стамбул (Түркия) қалалары үміткер болған еді.

Күрес түрлерінен әлем чемпионаты елімізде алғаш рет өтеді. Ал қазақ балуандары бұл бәсекеге 1993 жылдан бері қатысып келеді.

БҰҰ 2019 жылды химиялық элементтердің кезеңдік кестесін Халықаралық жыл деп жариялау туралы қаулы қабылдады

International Year
of the Periodic Table of Chemical Elements

SCIENCE — SOCIETY — WORLD — SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Біріккен Ұлттар Ұйымы 2019 жыл жариялады - Әлемдік қоғамдастықтың іргелі ғылымдар туралы хабардар болуын арттыру және іргелі ғылымдар саласындағы білімді кеңейту мақсатында, күнделікті өмір сапасын арттыру үшін және оның ішінде ғылыми зерттеулер мен әзірлемелер саласындағы болашақ жетістіктер үшін дамушы әлем елдеріне ерекше назар аудара отырып, білім, ғылым және мәдениет мәселелері бойынша Біріккен Ұлттар Ұйымына бар ресурстар шегінде іс-қимыл жасай отырып, білім, ғылым және мәдениет мәселелері бойынша ұсынады, осы халықаралық жылды өткізу жөніндегі жетекші мекеме ретінде басқа тиісті мекемелермен ынтымақтастықта өнер көрсету.

2019 жыл ТМО кітап жылы деп жарияланатын болады

2019 жылы ТМД-да Кітап жылы деп жарияланады - бұл шешім өткен жылдың қазан айында Сочиде өткен ТМД мемлекеттері басшыларының өткен саммитінің қорытындысы бойынша қабылданды.

Кітап - бұл білім қоры, жақсы кеңестер, ата-бабаларымыздың құнды мұрасы. Көптеген адамдар үшін бұл - керемет, ғажайып әлем, ол оқырманға өткеннің жасырын жолдарымен жетелейді, Отанға қызмет ету, ата-аналарымызды жақсы көру, еңбек ету және дос болуға адал қызмет етеді. Кітап арқылы адам өзінің тарихы туралы көп нәрсе біледі. Кітапты ересектер мен балалар да, академиктер мен оқушыларды да жақсы көреді. Бірде-бір адам өз өмірін кітапсыз елестете алмайды. Теледидар да, гаджеттер де, компьютер де, тіпті интернет бізге кітаптарды алмастырмайды, өйткені біз беттерді парақтап, олардың иісін сезінуге үйрендік.

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ МЕМЛЕКЕТТІК ЖӘНЕ ҰЛТТЫҚ МЕЙРАМДАРЫ

1-2 қаңтар	Жаңа жыл
7 қаңтар	Рождество Христово
8 наурыз	Халықаралық әйелдер күні
22 наурыз	Наурыз мейрамы
1 мамыр	Қазақстан халықтарының бірлігі күні
7 мамыр	Отан қорғаушы күні
9 мамыр	Жеңіс күні
6 шілде	Астана күні
12 тамыз	Құрбан Айт
30 тамыз	ҚР Конституциясы күні
1 желтоқсан	Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті күні
16 желтоқсан	Қазақстан Республикасының Тәуелсіздік күні

КӘСІБИ МЕРЕКЕЛЕР МЕН АТАЛЫП ӨТІЛЕТІН КҮНДЕР

ҚАҢТАР

1 қаңтар	- Бүкіләлемдік бейбітшілік күні
10 қаңтар	- Қазақстан Республикасы Ұлттық ұланының күні
14 қаңтар	- Ескі Жаңа жыл
25 қаңтар	- Татьяна күні (Студенттер күні)
26 қаңтар	- Халықаралық кеден күні
27 қаңтар	- Халықаралық Холокостты еске алу күні.
29 қаңтар	- Ядролық соғыс қаупіне қарсы жұмылдыру күні
31 қаңтар	- Халықаралық зергерлер күні

АҚПАҢ

4 ақпан	- Дүниежүзілік обырға қарсы күрес күні
6 ақпан	- Халықаралық бармен күні
9 ақпан	- Халықаралық тіс дәрігерлері күні
12 ақпан	- Халықаралық ғылым және гуманизм күні

13 ақпан - Дүниежүзілік радио күні
14 ақпан - Компьютершілер күні
20 ақпан - Дүниежүзілік әлеуметтік әділеттілік күні
21 ақпан - Дүниежүзілік экскурсия жүргізушілердің күні
22 ақпан – Қылмыс құрбандарына қолдау көрсетудің халықаралық күні

НАУРЫЗ

1 наурыз - Дүниежүзілік азаматтық қорғаныс күні
15 наурыз - Дүниежүзілік тұтынушылардың құқығын қорғау күні
22 наурыз - Дүниежүзілік су күні
23 наурыз - Дүниежүзілік метеорология күні
24 наурыз - Дүниежүзілік туберкелезбен күрес күні.
27 наурыз - Халықаралық театр күні
30 наурыз - Жерді қорғау күні

СӘУІР

1 сәуір - Күлкі күні
1 сәуір - Құстар күні
2 сәуір - Халықаралық балалар кітабы күні
7 сәуір - Дүниежүзілік денсаулық күні
11 сәуір - Фашистік концлагерьлер тұтқындарын азат етудің Халықаралық күні
12 сәуір - Дүниежүзілік космонавтика және авиация күні
16 сәуір - Ғылым күні
18 сәуір - Халықаралық ескерткіштер мен тарихи орындар күні.
21 сәуір - Қазақстан Республикасы Мемлекеттік күзет қызметі күні
23 сәуір –Дүниежүзілік кітап және авторлық құқық қорғау күні
29 сәуір – Халықаралық би күні

МАМЫР

- 3 мамыр - Дүниежүзілік баспасөз күні
- 5 мамыр - Халықаралық мүгедектер құқын қорғау күні
- 7 мамыр - Радио күні
- 8 мамыр - Дүниежүзілік Қызыл жарты ай және Қызыл крест күні
- 12 мамыр - Медицина бикелерінің ынтымақ күні
- 15 мамыр - Халықаралық отбасы күні
- 18 мамыр - Халықаралық мұражайлар күні
- 21 мамыр - Халықаралық мәдени даму күні
- 31 мамыр - Саяси қуғын сүргін-құрбандарын еске алу күні

МАУСЫМ

- 1 маусым - Халықаралық балаларды қорғау күні
- 4 маусым - ҚР мемлекеттік рәміздерінің күні
- 5 маусым - Дүниежүзілік тіршілік өрісін сақтау күні
- 16 маусым - Медицина қызметкерлері күні
- 23 маусым - Полиция күні
- 25 маусым - Нашақорлық пен наша бизнесіне қарсы халықаралық күрес күні
- 26 маусым - Баспасөз күні
- 27 маусым - Дүниежүзілік балықшылық күні
- 28 маусым - Байланыс және ақпарат қызметкерлері күні

ШІЛДЕ

- 1 шілде - Дүниежүзілік сәулет күні
- 1 шілде - Ұлттық домбыра күні
- 2 шілде - Дипломатиялық қызмет күні
- 6 шілде - Астана күні
- 13 шілде - Ұлттық қауіпсіздік органдары қызметкерлерінің күні

ТАМЫЗ

- 6 тамыз - Ядролық қаруға тыйым салу жолындағы дүниежүзілік күрес күні
- 11 тамыз - Құрылысшылар күні
- 12 тамыз - Халықаралық жастар күні

18 тамыз - Спорт күні
18 тамыз – Шекарашылар күні
26 тамыз - Шахтер күні

ҚЫРКҮЙЕК

1 қыркүйек - Білім күні
8 қыркүйек - Дүниежүзілік бейбітшілік күні
8 қыркүйек - Халықаралық журналистер ынтымағы күні
15 қыркүйек - Қазақстан халқының Тілдер күні
21 қыркүйек - Орал қаласының күні
26 қыркүйек - Дүниежүзілік туризм күні
29 қыркүйек - Дүниежүзілік теңіз күні
30 қыркүйек - Әділет органдары қызметкерлерінің күні

ҚАЗАН

1 қазан - Халықаралық қарттар күні
1 қазан - Халықаралық музыка күні
6 қазан - Халықаралық дәрігерлер күні
6 қазан - Мұғалімдер күні
9 қазан - Дүниежүзілік пошта күні
14 қазан - Халықаралық стандарттау күні
18 қазан - Рухани келісім күні
19 қазан - Құтқарушылар күні
22 қазан - Бүкіл дүниежүзілік ақпараттар тарату күні
24 қазан - Халықаралық БҰҰ күні

ҚАРАША

8 қараша - Статистика күні
10 қараша- Дүниежүзілік жастар күні
13 қараша - Халықаралық зағиптар күні
14 қараша - Дүниежүзілік Сапа күні
14 қараша - Дүниежүзілік диабетке (сусамыр) қарсы күрес күні
15 қараша - Ұлттық валюта- теңге күні
17 қараша - Ауыл шаруашылығы қызметкерлерінің күні
21 қараша – Бүкіләлемдік философия күні

ЖЕЛТОҚСАН

1 желтоқсан - Қазақстан Республикасы Тұңғыш Президентінің күні

1 желтоқсан - СПИД-пен дүниежүзілік күрес күні

3 желтоқсан - Халықаралық мүгедектер күні

6 желтоқсан - Прокуратура күні

9 желтоқсан - Адам құқықтары күні

15 желтоқсан - Энергетика күні

17 желтоқсан - Демократиялық жаңару күні

2018 жылы атап өтілетін және еске алынатын айтулы күндер тізбегі

ҚАҢТАР

1 қаңтар - Қазақстанның Халық суретшісі
Әбілхан Қастеевтің туғанына 115 жыл (1904-1973)

1 қаңтар - танымал опера әншісі, композитор, актер,
музыкант **Ғарифолла Құрманғалиевтің** туғанына 110 жыл
(1909-1993)

5 қаңтар - доцент, геология-минералогия ғылымдарының
кандидаты **Амангелді Бақтығұловтың** туғанына 75 жас (1944)

6 қаңтар - Батыс Қазақстан облысының Ленин орденінің
Орал қаласында тапсырылғанына 60 жыл (1959)

15 қаңтар - Абай атындағы Қазақ мемлекеттік **опера және
балет театрының** ашылғанына 85 жыл (1934)

20 қаңтар - орыс балалар жазушысы
Аркадий Петрович Гайдардың туғанына 115 жыл (1904-1941)

22 қаңтар – дәрігер, «Алаш» партиясының қоғам қайраткері
Асылбек Жұманұлы Сейтовтың туғанына 125 жыл (1894-1937)

30 қаңтар - қазақ жазушысы **Саттар Ерубәевтың** туғанына
105 жыл (1914-1937)

Қаңтар - КСРО **бірінші Конституциясына** 95 жыл (1924)

АҚПАН

4 ақпан - қазақ ақыны, драматург, әдебиеттанушы
Әбділда Тәжібаевтың туғанына 110 жыл (1909-1998)

7 ақпан - Қазақстанның еңбек сіңірген әртісі
Гүлжамал Мұқажанқызы Қазақбаеваның туғанына 70 жас (1949)

7 ақпан - орыс ғалымы энциклопедист, химик, физик, педагог **Дмитрий Иванович Менделеевтің** туғанына 185 жыл (1834-1907)

12 ақпан - жазушы **Советхан Ғаббасовтың** туғанына 80 жас (1939)

13 ақпан - белгілі орыс жазушысы **Иван Андреевич Крыловтың** туғанына 250 жыл (1769-1844)

18 ақпан - актер, театр және кино режиссері, Қазақстанның Халық әртісі **Шәкен Аймановтың** туғанына 105 жыл (1914-1970)

19 ақпан - инженер-физик, физика-математика ғылымдарының докторы **Владимир Сергеевич Школьниктың** туғанына 70 жас (1949)

20 ақпан - география ғылымдарының кандидаты, география кафедрасының доценті **Татьяна Александровна Терещенконың** туғанына 65 жас (1954)

28 ақпан - «Невада-Семей» антиядролық қозғалысына 30 жыл (1989)

Ақпан - Ауғанстан Республикасынан **Кеңес әскерлерінің** шығарылуына 30 жыл (1989)

НАУРЫЗ

3 наурыз - Педагогика және психология кафедрасының доценті, тарих ғылымдарының докторы, педагогика ғылымдарының кандидаты **Нұрия Аделжанқызы Аделбаеваның** туғанына 60 жас (1959)

5 наурыз - филология ғылымдарының кандидаты, орыс филологиясы кафедрасының доценті, **Гүлнар Сидегалиевна Умарованың** туғанына 60 жас (1959)

8 наурыз - белгілі киноактриса **Әмина Өмірзақованың** туғанына 100 жыл (1919-2006)

9 наурыз - ғалым, геология-минералогия ғылымдарының докторы, профессор **Беген Омарұлы Есімовтың** туғанына 80 жас (1939)

10 наурыз - кеңес ғарышкері **Юрий Гагариннің** туғанына 85 жыл (1934-1968)

16 наурыз - ұлы өнертапқыш және алғашқы радиоқабылдағыш **Александр Степанович Поповтың** туғанына 160 жыл (1859-1906)

18 наурыз - Халық жазушысы **Морис Симашконың** туғанына 95 жыл (1924-1999)

22 наурыз - тамаша әнші **Жәнібек Кәрменовтың** туғанына 70 жас (1949)

СӘУІР

1 сәуір - орыс жазушысы **Николай Васильевич Гогольдің** туғанына 210 жыл (1809-1852)

4 сәуір - шетел тілі кафедрасының доценті, филология ғылымдарының кандидаты **Маргарита Владимировна Чечетконың** туғанына 80 жас (1939)

11 сәуір - доцент, биология ғылымдарының кандидаты, геоботаник **Әділгерей Төлегенұлы Шуйншалиевтің** туғанына 80 жас (1939)

12 сәуір - **Қаныш Сәтпаев** ғылыми Академиясының тұңғыш Президенті (1899-1964) туғанына 120 жыл

20 сәуір - Кеңес Одағының Батыры **Әлия Молдағұлованың** туғанына 95 жыл (1924-1944)

21 сәуір - 60 жыл бұрын **Мұхтар Әуезов** «Абай жолы» роман-эпопеясына Ленин сыйлығы берілді (1959)

27 сәуір - қазақ ғалымы, тарихшы, археолог-этнограф, әдебиеттанушы, өнертанушы **Әлкей Хаканұлы Марғұланның** туғанына 115 жыл (1904-1985)

МАМЫР

6 мамыр - 90 жыл бұрын Қазақстан Үкіметі Қызылордадан **Алматыға** көшіп келді (1929)

9 мамыр - Ресей жазушысы, ақын, бардтың туғанына 110 жыл **Болат Шалвович Окуджава** (1909-1997)

10 мамыр - жазушы, журналист **Кәкімжан Қазыбаевтың** туғанына 90 жыл (1929-1989)

14 мамыр - ақын, жазушы **Ілияс Жансүгіровке** 125 жыл (1894-1938)

20 мамыр - киноактер, Қазақстанның еңбек сіңірген әртісі **Жамбыл Толықұлы Құдайбергеновтың** туғанына 70 жыл (1949-1990)

25 мамыр - Кеңес Одағының батыры, армия генералы **Сағадат Қожахметұлы Нұрмағамбетовтың** туғанына 95 жыл (1924-2013)

26 мамыр - жазушы-публицист **Өтепберген Әлімгереевтің** туғанына 70 жас (1949)

МАУСЫМ

1 маусым - Қазақстанның Халық әртісі, күйші **Бақыт Тоқсанбайқызы Қарабалинаның** туғанына 80 жыл (1939-1990)

6 маусым - орыс ақыны, әлем әдебиетінің жарқын жұлдызы **Александр Сергеевич Пушкиннің** туғанына 220 жыл (1799-1837)

10 маусым - Алматы қаласында Қазақстан жазушыларының **бірінші съезінің** өтуіне 85 жыл (1934)

25 маусым - қазақ халқының Жоңғар шапқыншылығына қарсы азаттық күресі батырларының бірі **Өтеген батырдың** туғанына 320 жыл (1699-1773)

26 маусым - Құрманғазы атындағы **қазақ мемлекеттік ұлттық оркестрінің** құрылғанына 85 жыл (1934)

27 маусым - **Жәңгірдің** соңғы ханы құрылғанына 195 жыл (1824)

29 маусым - Кеңес Одағының Батыры **Қазбек Бейсенұлы Нұржановтың** туғанына 100 жыл (1919-1945)

ШІЛДЕ

1 шілде - Қазақстан Республикасының ғарышкері **Талғат Мұсабаевпен «Союз ТМА-19» ғарыш кемесінің «Мир» орбиталық кешеніне ұшырылғанына 25 жыл (1994)**

1 шілде - **«Сыр бойы»** газетінің бірінші нөмірі шыққан күніне 90 жыл (1929)

1 шілде - Қазақстанның еңбек сіңірген сәулетшісі **Арыстан Сайлаубайұлы Қайнарбаевтың** туғанына 80 жас (1939)

8 шілде - Кеңес кезеңіндегі ең көрнекті физиктердің бірі **Петр Леонидович Капицаның** туғанына 125 жыл (1894-1984)

19 шілде - қазақтың көрнекті ғалымы, Ленин сыйлығының лауреаты **Мұрат Әбенұлы Айтхожиннің** туғанына 80 жыл (1939-1987)

25 шілде - орыс жазушысы, актер, драматург **Василий Макарович Шукшиннің** туғанына 90 жыл (1929-1974)

28 шілде - аға оқытушысы **Жаннат Сырымқызы Камкиеваның** туғанына 70 жас (1949)

ТАМЫЗ

9 тамыз - ұшқыш-штурмовик, Кеңес Одағының Батыры (1943, қайтыс болғаннан кейін) сержант **Нұркен Әбдірұлы Әбдіровтың** туғанына 100 жыл (1919-1942)

9 тамыз - **Ұлы Петрдің** Ресей империясының бірінші императорының басшылығымен ресейлік теңіз флотының бірінші жеңісіне 305 жыл (1714)

11 тамыз - биология ғылымдарының кандидаты, геоботаник, доцент, профессор **Мария Максимовна Фартушинаның** туғанына 90 жас (1929)

23 тамыз - қазақ ақыны, «Алаш» халықаралық сыйлығының лауреаты, Қазақстанның БҚО жазушылар одағының төрағасы, Қазақстан Республикасының еңбек сіңірген қайраткері **Ақұштап Бақтыгерееваның** туғанына 75 жас (1944)

29 тамыз - **Семей ядролық полигонының** құрылғанына 70 жыл (1949)

Тамыз - «Денсаулық» ғылыми-көпшілік журналының бірінші нөмірінің шығуына 90 жыл (1929)

ҚЫРКҮЙЕК

3 қыркүйек - қыпшақатшы, ғалым, археолог **Сержан Ақынжановтың** туғанына 80 жыл (1939-1991)

7 қыркүйек - Қазақстанның еңбек сіңірген сәулетшісі **Владимир Зеликович Кацевтің** туғанына 90 жыл (1929-2013)

10 қыркүйек - әнші, композитор, Қазақстанның еңбек сіңірген әртісі **Ғалым Көпесбайұлы Сүлейменовтың** туғанына 70 жыл (1949)

10 қыркүйек - Қазақ тау – кен металлургия институтының (қазіргі **Қазақ ұлттық техникалық университеті**) ашылғанына 85 жас (1934)

12 қыркүйек - Қазақстан Республикасы **Денсаулық сақтау министрлігінің** құрылғанына 100 жыл (1919)

24 қыркүйек - ақын, жазушы **Балтабай Әбдірахманұлы Адамбаевтың** туғанына 100 жыл (1919-1990)

26 қыркүйек - физиолог және психолог **Иван Петрович Павловтың** туғанына 170 жыл (1849-1936)

28 қыркүйек - **Кеңес Одағының Батыры** атағы берілгеніне 85 жыл (1934)

ҚАЗАН

2 қазан - балалар жазушысы, драматург **Әлихан Қалдыбаевтың** туғанына 80 жыл (1939-2015)

3 қазан - көрнекті орыс ақыны **Михаил Юрьевич Лермонтовтың** туғанына 205 жыл (1814-1841)

9 қазан - педагогика ғылымдарының кандидаты **Николай Николаевич Пересветовтың** туғанына 85 жыл (1934)

13 қазан - Целиноград (қазіргі **Ақмола**) облысының құрылғанына 80 жыл (1939)

15 қазан - белгілі қазақ ақыны, мемлекет және қоғам қайраткері **Сәкен Сейфуллиннің** туғанына 125 жыл (1894-1938)

27 қазан - Қазақстанның Халық әртісі,актриса **Тамара Ивановна Кучинаның** туғанына 100 жыл (1919-2005)

30 қазан - Қазақстанның еңбек сіңірген әртісі **Рымкештің Омарханова** туғанына 80 жас (1939)

ҚАРАША

3 қараша - **Қазақстан Композиторлары** одағының құрылғанына 80 жыл (1939)

12 қараша - тамаша орыс ақыны **Анна Ахматованың** (Горенконың) туғанына 130 жыл (1889-1966)

14 қараша - домбырашы, педагог, Қазақстанның Халық әртісі **Лұқпан Мұхамеджанұлы Мұхитовтың** туғанына 125 жыл (1894-1957)

15 қараша - белгілі қазақ жазушысы **Бейімбет Майлиннің** туғанына 125 жыл (1894-1938)

20 қараша - ақын **Мағираш Аппазқызы Сарикованың** туғанына 80 жас (1939)

29 қараша - Ұлы Отан соғысының Батыры **Қанаш Қамзиннің** туғанына 100 жыл (1919-1944)

ЖЕЛТОҚСАН

6 желтоқсан - Қазақстанның Халық жазушысы, мемлекет және қоғам қайраткері **Әбіш Кекілбаевтың** туғанына 80 жыл (1939-2015)

9 желтоқсан - 250 жылдық Ресей мемлекетінің ең атақты наградаларының бірі – **Әулие Георгий ордені** (1769)

13 желтоқсан - физика-математика ғылымдарының кандидаты, профессор **Александра Егоровна Кузьмичеваның** туғанына 80 жас (1939)

16 желтоқсан - қазақтың тамаша әншісі **Бибігүл Ахметқызы Төлегенованың** туғанына 90 жас (1929)

18 желтоқсан - «**Егемен Қазақстан**» республикалық газетінің алғашқы басылымына 100 жыл (1919)

24 желтоқсан - биология ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор, М. Өтемісов атындағы БҚМУ ректоры **Нұрлан Хабиболлаұлы Серғалиевтың** туғанына 50 жас (1969)

25 желтоқсан - қазақ ақыны **Фариза Оңғарсынованың** туғанына 80 жыл (1939-2014)

26 желтоқсан - мемлекет қайраткері **Тұрар Рысқұловтың** туғанына 125 жыл (1894-1938)

30 желтоқсан-қазақ жазушысы, драматург, аудармашы, әдебиетті зерттеуші **Жүсіпбек Аймауытовтың** туғанына 130 жыл (1889-1931)

Айы мен күні белгісіз 2018 жылы еске алынатын күндер

- Орыс - қазақ қолөнер мектебінің салынғанына 140 жыл
(Қазіргі **Орал қаласының өлкетану мұражайы**) (1879)

- «Еуропа-Азия» шекарасының монументі салынғанына 35 жыл (1984)

- Верный (қазіргі **Алматы**) қаласының іргесі қаланғанына 165 жыл (1854)

- Мемлекет қайраткері **Әліби Тоғжанұлы Жангелдин** туғанына 135 жыл (1884-1953)

- «**Қазақ тілі**» газетінің бірінші нөмірі бастап шыққан күніне 100 жыл (1919)

- **Тың және тыңайған жерлерді игерудің** басталғанына 65 жыл (1954)

- Жазушы, философ, ғалым **Мұхаммед Хайдар Дулати** туғанына 520 жыл (1499-1551)

- «**Алпамыс батыр**» эпосы жарыққа шыққан күніне 1020 жыл (999)

- «**Жалын**» журналының жарыққа шыққанына 50 жыл (1969)

- **Қазақстан Жазушылар одағының** құрылғанына 85 жыл (1934)

- **Столыпин бульварының** ашылғанына 160 жыл (1859)

- **Ақтөбе** қаласының құрылғанына 150 жыл (1869)

- **Аштықтан адамдардың жаппай қаза болуы**, олардың республикадан тыс жерлерге қоныс аударуы басталған күніне 90 жыл (1929-1933)

- Азамат соғысының батыры **Василий Иванович Чапаевқа** ескерткіш орнатылғанына 35 жыл (1984)

- Мемлекет және қоғам қайраткері, ғалым-тарихшы, педагог **Санжар Жафарұлының Аспандияров** туғанына 130 жыл (1889)

- Атақты ғалым-астроном Ұлықбектің (**Мұхамед Тараған**) туғанына 625 жыл (1394)

- Аса көрнекті мемлекет қайраткері, саясаткер, қазақтың соңғы ханы, реформаторы және меценат, **Жәңгір ханның** туғанына -215 жыл (1804)

- Қазақтың дарынды ақыны, әнші, композитор **Біржан сал Қожағұлұлының** туғанына 185 жыл (1834)

- Оралда «әскери қоғамдық бақтың» іргесі қаланғанына (қазіргі **Қалалық мәдениет және демалыс саябағы**) 180 жыл (1839)

- Қазақстанда тар өсірудің тамаша шебері **Шығанақ Берсиевтің** туғанына 135 жыл (1884)

- Доцент, география ғылымдарының кандидаты **Георгий Ефремовичтің Москалев** туғанына 115 ж.

- Оралда **С.Сейфуллиннің** ынтасымен мектеп ашылғанына (қазіргі №11 дарынды балаларға арналған мектеп-интернат) 100 жыл (1919)

- Оралда музыкалық училище ашылғанына (қазіргі **Құрманғазы атындағы музыкалық колледж**) 75 жыл (1944)

- Оралдағы **М.Өтемісов** атындағы **санаториялық мектебінің** ашылғанына 45 жыл (1974)

- **Қарашығанақ мұнай-газ конденсантаы кен орнының** ашылғанына 40 жыл (1979)

- «Пульс» апталық қалалық газетінің алғашқы нөмірі шыққанына 30 жыл (1989)

- СПИД-пен күрес және алдын алу жөніндегі Батыс Қазақстан облыстық орталығының ашылғанына 30 жыл (1989)

- Оралда «Омега» құрал жасау зауытының құрылысының басталғанына 50 жыл (1969)

1 қаңтар
Қазақстан Республикасы мәдениетіне
еңбек сіңірген қайраткер, әнші (тенор),
Қазақ КСР халық әртісі
Ғарифолла Құрманғалиевтің
туғанына 110 жыл
(1909 -1993)

Батыс Қазақстан облысының Қаратөбе ауданында дүниеге келді. Әншілік өнерге бейімділігі бала кезінен байқалды. Ұлы Мұхиттың шәкірттері Шынтас пен Шайқыдан дәріс алды. 1934 жылы Алматыда өткен халық көркемөнерпаздарының бірінші Бүкіл Қазақстандық слетіне қатысты. Сол жылы Қазақтың музыкалық драма театрының (қазір Қазақтың опера және балет театры аталады) құрамына қабылданды. Құрманғалиев Е.Брусиловскийдің "Ер Тарғын", "Айман-Шолпан", "Қыз Жібек", М.Төлебаевтың "Біржан-Сара", А.Жұбанов пен Л.Хамидидің "Абай" операларында күрделі партиялар мен рөлдерді ойнады. Оның орындауында халық әндері асқақ та әсем әуезімен аспан астын толтыра сорғалай шырқады. Ол әрбір әуенді әуелете салған сайын оған жан мен жүрек бітіріп, дауыс сазына даланың ұланғайыр дарқандығын өз көңіл толқынысымен ұштастыра сиғызып жіберетін. Ғарифолла аңыратып, жамыратып ән төкпелеткен кезде тыңдаушының көз алдына арқыраған арғымақтар мен аса киелі аруаналар даласының кескін-келбеті

келеді. Ақтарыла тасыған ақ жарма өзендер мен ағын сулар әуені қыран құстардың қанат қағысы, алып таулар асқақтығы, ақиық ақын Махамбет жырының атойы бар бояуымен, ішкі рух нәр-нақышымен Ғарекеннің өз жүрек түкпірінен шығып жатырды. Ол өзі негізін салып кеткен әншілік мектептің осындай өзгеше орындаушылық шеберлікті қажет ететін дара қасиеттері бар. Ғ.Құрманғалиев ән сапарымен төрткүл дүниенің талай елдерінде болып, сан-сан сахналардан ұлттық музыкалық салт-дәстүріміздің байлығын паш етті. 1967 жылдан бастап Республикалық өнер және цирк студиясында сабақ берді. Оның отандық мәдениетке сіңірген орасан зор еңбегі әлденеше мәрте мемлекеттік марапаттармен бағаланды.

Әдебиеттер:

1. Байділдин, Ш. Ғарифолладай әнші туарма / Ш. Байділдин // Қазақ. - 2013. - №7-8.-15-22 ақпан. - Б. 4.
2. Базарғалиева, С. А. Ғарифолла Құрманғалиевтің ұлттық опера өнеріне қосқан үлесі / С. А. Базарғалиева // Ғарифолла Құрманғалиевтің туғанына 100 жыл толуына арналған «Ғарифолла Құрманғалиевтің музыкалық-педагогикалық мұрасы» атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференцияның материалдары. - 2009. - С. 86-89.
3. Жубанов, А. Соловьи столетий: Очерки о народных композиторах и певцах. - А.: Дайк-Пресс, 2002. - 455 с.
4. Құрманбай Ш. Шетелдіктер Ғарекеннің өлеңіне неге қызықты? // Айқын апта. - 2007. - №13-б. 29.
5. Құрманғалиев Ғарифолла: Өмірдерек // Қазақ мәдениеті: энциклопедия. - А.: Аруана, 2005. - 414 б.
6. Құрманғалиев Ғарифолла: Өмірдерек // Батыс Қазақстан облысы. Энциклопедия. - А., Арыс, 2002. - 373 б.
7. Құрманғалиев Ғарифолла: Өмірдерек // Тарихи тұлғалар. - Алматы: кітап, 2006. - 271 б.

8 наурыз
Театр және кино актрисасы Әмина
Ерғожақызы Өмірзақованың туғанына 100 жыл
(1919-2006)

Өмірзақова Әмина Ерғожақызы (1919 жылы 8 наурызда Шығыс Қазақстан облысы, Абай ауданы - кеңестік және қазақстандық кино және театр актрисасы. Қазақ КСРнің Халық артисі (1965), Қазақ КСРнің Мемлекеттік сыйлығының иегері (1967). Қазақ кино және театр өнерінде өзіндік қолтаңбасын қалдырған дарынды артист.

Әмина Өмірзақова киноға 1938 жылы Ленинград институтында студент болып жүрген кезден бастап түсе бастады. Оның алғашқы түскен фильмдері "Комсомольск", "Амангелді", "Алыптың әні", "Ақ раушан". Десе де оны танымал еткен алғашқы үлкен рөл - 1945 жылғы "Абай өлеңдері" фильміндегі Ажардың рөлі. Осы рөл арқылы ол қазақ кинематографиясының элитасы қатарына кірді. 1945-1963 жылдар аралығында "Жамбыл", "Қыз жігіт", "Қанатты сый", "Әрі қалжың әрі шын" фильмдеріне түсіп, атақ-даңқ жинады. 1964 жылы Анатолий Карповтың "Ана туралы жыр" фильмі экран бетіне шықты. Бұл фильмде Әмина Ерғожаевна ұлының майданда қаза тапқаны жайлы есірткен, бірақ бар қайғыға төтеп берген ананың рөлін сомдады. Кейіпкер оқу-жазу білмейді. Майданда болып жатқанның барлығынан хабардар болудың жалғыз тәсілі осы болғандықтан, өз бетімен оқуды үйреніп алады да почтальон болып жұмыс үстейді. Ол бірнеше рет басқа аналарға қайғылы хабар жеткізсе де, оларға сүйеу болып, көмек қолын созады. Фильм көпшіліктің көңілінен шығып, ҚазКСР Мемлекеттік сыйлығын жеңіп алды, ал Әмина Өмірзақова 1964 жылғы Жалпыкеңестік кинофестивальде "ең жақсы әйел рөлі" сыйлығын, К. Байсейітова атындағы ҚазКСР Мемлекеттік сыйлығын жеңіп алды. "Ана туралы жырдан" соң 1968 жылға дейін "Ең тілалғыш", "Мың шақырым саяхат" картиналарында басты да, екінші реттік рөлдерді сомдап жүрді. Сондай-ақ, "Алдар-көсе" бейнефильмінде эпизодтық рөлде ойнады.

1968 жылы Шәкен Аймановтың "Тақиялы періште" комедиялық фильмі жарық көрді. Бұнда Әмина Ерғожаевна Тана атты ананың бейнесін сомдады. Бүкіл фильм бойы ол өзінің Тайлақ атты ұлына қалыңдық іздеумен болады. Бұл рөлдің қызығы, актрисса едәуір жас болса да, өзінен бірнеше есе үлкен кейіпкерді ойнады. Сондай-ақ, өзге рөлдерінен ерекшелігі—көңілді кейіпкерді сомдауы. Картина бүкіл Кеңес Одағындағы кинотеатрларында көрсетілді. Соның арқасында оны бүкіл ел таныды.

Әдебиеттер:

1. Қазақ мәдениеті. Энциклопедиялық анықтамалық. Алматы: "Аруна Ltd." ЖШС, 2005.
2. Өмірзақова, Ә. Ана бе»несін сомдау үшін өзің нағыз ана болуың керек: 85-ке келген актермен сұхбат / Ә.Өмірзақова; әңг. Т.Мантай // Айқын.- 2006. – 17 мамыр № - 5 б.
3. Өмірзақова, Ә. Бәріне де төтеп бере білу керек: қазақ киносының жұлдызымен соңғы сұхбат / Ә. Өмірзақова; әңг. М.Орынбайқызы // АРУ ЖАН. – 2006. №8. -16-18 б.
4. Өмірзақова, Ә. Мен бақытты әртіспін / Ә.Өмірзақова; дайынд.:М.Серікқызы, Д.Секер // Аңыз адам. – 2012. -№5. – 10-15 б.
5. Әмина Өмірзақова: фотоальбом / құраст. Н.Асанжанова. – Астана: Өнер, 2013. -240 б.
6. Кенжетаев, К. Ананың рөлін шебер сомдаған бірден бір тұлға / К.Кенжетаев // Аңыз адам. -2012. - №5. – 11 б.
7. Обаев, Е. Талант табиғаты / Е.Обаев; дайынд. Н.Ораз // Алматы ақшамы. – 2017. – 24 маусым. - №74. – 15 б.
8. Умурзакова А. Вечно юная душа / А.Умурзакова; беседовала Т.Нурсеитова // Юридическая газета. – 2004. – 5 марта. – С.4.
9. Умурзакова, А.Е. Меня с первой буквы – «Аз» ... / А.Е. Умурзакова; беседу вел Н. Смаилов // Столичная жизнь. – 2005. – 3 марта (№9). – С.21.
10. Умурзакова, А.Е. Меркурьев вытер мне слезы / А.Е. Умурзакова; интервью вел Н.Смаилов // Литер. – 2005. – 20 янв. – С.5.
11. Умурзакова, А.Е. Самая главная роль / А.Е.Умурзакова; интервью вела О. Бондаренко // Веч.Алматы. – 2005. – 10 сент. – С.8.
12. Умурзакова, А.Е. Просто легенда – Амина Умурзакова / А.Умурзакова; беседовал С.Юлдашев // Труд. – 2004. – 11 марта. – С.14.

13. Баймурзина, Н. Легенде қазақ кино Аминес Умурзаковой – 85 лет / Баймурзина Н. // Мегаполис. – 2004. – 18 марта – С.8.

14. Умурзакова, А.Е. Жаль, что не сыграла стерву / А.Умурзакова; беседовала Г.Танкаева // Время. – 2002. – 17 янв. – С.10.

15. Умурзакова Амина Ергужинова // Искусство Алматы в персоналиях / гл. Ред. Б.О.Жакып. – Алматы, 2009. – С. 229-230; «Қазақстан» Национальная энциклопедия / гл. Ред. Б.Аяган. – Алматы, 2006. – Т. 5. – С. 300-301.

16. Нурсейтова, Т. Кто любит дорогу, тот находит клад / Т.Нурсейтова // На страже. – 2006. – 9 марта (№10). – С. 9.

17. Абдулаева, А. Каждая роль – поворот в судьбе / А. Абдулаева // Мерей. – 2004. - №2. – С. 50-51.

12 сәуір
Көрнекті ғалым, Қазақстанның
Ұлттық ғылым академиясының бірінші
президенті Қаныш Имантайұлы
Сәтпаевтың туғанына 120 жыл.
(1899 -1964)

Қаныш Имантайұлы Сәтпаев — аса көрнекті қазақ геологы, қоғам қайраткері. Қазақ ҚСР Ғылым академиясын ұйымдастырушы және оның тұңғыш президенті, Қазақ КСР академиясының академигі, қазақстандық металлогения мектебінің негізін қалаушы. Туған жері — бұрынғы Семей губерниясының Павлодар уезіндегі Ақкелін болысы (қазіргі Павлодар облысының Баянауыл ауданы). Геологиялық барлау мамандығы бойынша Томск технологиялық институтының тау-кен факультетін бітіріп келгеннен кейінгі Қ.Сәтпаевтың бүкіл өмірі Қазақстанның минералдық ресурстарын және рудалық кендер генеологиясын зерттеуге арналған. Оның геологиядан басқа ғылымдар, мәдениет саласында да, тарихта да қалдырған ізі сайрап жатыр. Екінші

дүниежүзілік соғыс аяқталуға тақағанда, жағдайдың аса қиын ауырлығына қарамастан, Қазақ КСР Ғылым академиясының ұйымдастыру жұмысына басшы болып, оның ісіне бел шеше араласуы ұлыларға тән көрегендіктің белгісі еді. Оның қалдырған ғылыми бай мұраларының ішінде, әсіресе, Жезқазған кені туралы зерттеулерінің, Сарыарқаның металлогендік және болжам карталары жөніндегі еңбектерінің мәні ерекше. Жезқазғанның ірі мыс рудалы аудандар қатарына жатуы — кезінде осы кеннің жоспарлы түрде кең масштабтағы барлау жұмыстарын ұйымдастыруға болатын ірі объекті екенін дәлелдеп берген Қаныш Сәтбаев еңбегінің нәтижесі. Сондай-ақ ол минералдық шикізатқа бай Сарыарқа, кенді Алтай, Қарағанды, Қаратау секілді аймақтарға да ерекше назар аудара зерттеп, олардың кендерінің стратиграфиясы, тектоникасы, құрылысы, металлогениясы, неохимиясы және шығу тегі туралы маңызды ғылыми қорытындылар жасады, ғылымға формациялық металлогендік анализдің кешендік әдісін енгізді.

Көптеген тәжірибелі мамандар қатыстырыла отырып, Қаныш Сәтбаевтың басшылығымен бірнеше жылдар бойы жүргізілген тынымсыз еңбектің нәтижесінде Сарыарқаның металлогендік және болжам карталары жасалды. Оны өндіріске ендіру арқылы Сарыарқа аймағында қара, түсті және сирек металдардың біраз жаңа кендері ашылды. Біраз кендерге бүтіндей жаңа өндірістік баға берілді.

Әдебиеттер:

1. Бакенов, М. Қаныш Сәтбаев сот та болған: ал осы қызметінен қалай кетті? // Түркістан. - 2008. - 17 сәуір. - б.7.
2. Брусиловская, Е. Герой своего времени // Казахст. правда. - 2006. - 13 апр. - с.4.
3. Дәукеев, С. Сәтбаев үмітін ақтау-парыз. // Егемен Қазақстан. - 2002. - 12 сәуір
4. Жақсыбаев, А. Жаны жайсаң жақсылар: Естеліктер, сапарлар, ой-толғамдар. - Алматы: Білім, 2006. - 272 б. - (әдеби мемуарлар).
5. Қаймақбаева, К. Жеңіс күнін жақындатуға химия өнеркәсібінің қосқан үлесі. // Қазақстан мұғалімі. - 2008. - 2 тамыз. - б.8.

6. Қаныш аға: Академик К.Сәтпаев туралы естеліктер .- Алматы:Жазушы, 1989.-400с:ил.

7. Құрманбай, Ш. Кен қазу ісіндегі Қаныш Сәтбаевтың мақсаты не еді?//Айқын.-2007.-№46-б.7.

8. Мәмет, С. Қанекен, Мұхаң және өзім жайлы.// Нұр Астана. – 2008. - 30 қаңтар. - б. 7.

9. Салыков, К. Новое собрание трудов Каныша Имантаевича Сатпаева.//Наука и высшая школа Казахстана.-2002.-№11 (июнь).

10. Тодорова, Н. Благодарная память. // Казахстанская правда.-2004.-10 апреля.12 апреля 105 лет со дня рождения К. И. Сатпаева

11. Тодорова, Н. Дочь Сатпаева.//Казахст.правда .-2005 .- 23апреля .-с 9.

12. Уразбаев, Х. Академик К.И.Сатпаев. //Высшая школа Казахстана. - 2002. -№3. - С.103-109.

13. Уразбаев, Х. Гений научного предвидения. //Мысль.-2003.-№7.- С.66-67./О К.И.Сатпаеве/

14. Храм казахстанской науки-творение академика Каныша Сатпаева:из воспоминаний московского архитектора Николая//Наука и высшая школа Казахстана.-2004.-1 апреля.

15. Шимырбаева, Г. Отчизне-научный дар. //Казахстанская правда.-2003 .-№105-106.

20 сәуір

Кеңес Одағының Батыры Әлия Молдағұлованың туғанына 95 жыл (1924-1944)

Әлия Нұрмұхамбетқызы Молдағұлова – Кеңес Одағының Батыры , мерген, ефрейтор. 1925 ж. 25 қазанда Ақтөбе облысы, Қобда ауданының Бұлақ ауылында Сарқұлов Нұрмұхаммед және Молдағұлова Маржанның отбасында дүниеге келген. Бала кезінде анасынан айырылып (1933 ж.), кейіннен

Алматыда ағасының қолында тұрған, ал 1935 ж. бастап Ленинград, Красногвардейский ауданы, Гурдин көшесіндегі №46-шы балалар үйінде тәрбиеленген. Санкт-Петербургтегі 9-орта мектебінде оқыды. Оқудағы озаттығы және үлгілі тәртібі үшін Әлия Қырымдағы Бүкілодақтық пионерлер лагері – Артекке жіберіледі. Артеkte батырлар тақтасына Рубен Ибаррури, Тимур Фрунзе сияқты батырлармен қатар Әлия Молдағұлованың да суреті енгізілген. Соғыс басталған соң балалар үйімен бірге Ярославль облысының Вятское селосына эвакуацияланған. Вятское орта мектебінен 7-сыныпты бітірісімен Рыбинск авиациялық техникумына түседі, бірақ көп ұзамай (1942) ЖШҚӘ-ға (Жұмысшы-Шаруа Қызыл Әскері) майданға жіберу туралы өтініш жібереді.

1943 ж. Снайперлер дайындау орталық әйелдер мектебін аяқтайды. 1943 ж. бастап 54-ші арнайы атқыштар бригадасы 4-батальонының снайпері болған (22-ші әскер, 2-ші Балтық жағалауы фронты). Жау әскерінің 30-дан аса сарбаздары мен офицерлерінің көзін жойған. 1944 ж. 14 қаңтарда Псков облысының солтүстігіндегі Новосокольники ауданында қаза тапты.

Әлия Нұрмұхамбетқызы Молдағұловаға 1944 ж. 4 маусымда Кеңес Одағы Батыры атағы берілді. Ленин орденімен марапатталды.

Әдебиеттер:

1. Сәрсембина, Б. Әлия Молдағұлованың анасы аштықта оққа ұшты / Б.Сәрсембина // Жас Алаш. – 2011. - №101. – 21 желтоқсан. Б.4.
2. Әлия Молдағұлова // Самопознание КЗ. – 2012. -№3. – Б. 68-70.
3. Нысанова, А. Әлия мен кездескен ару / А.Нысанова // Орал өңірі. – 2012. - №72. – 21 маусым. – Б. 15.
4. Қопаева, К. Әлия батыр мен Маржан ана / К.Қопаева // Жас Алаш. – 2013. - №8. – 31 қаңтар. – Б.4.
5. Мұхаметова, А.А. Әлия – ғасыр аруы / А.Мұхаметова // Қазақ әдебиеті және мемлекеттік тіл. – 2014. - №8 қазан. – Б. 29-30.

6. Утегенова, Г. Әлия ерлігі – өшпес тарих / Г.Утегенова // Дефектология . – 2014. - №11. – Б. 39.

7. Шатаева, К. Әлия – аяулы есім / К.Шатаева // Тәрбие жұмысы. – 2013. - №1. – Б. 7-8.

8. Шалманова, Ә. Әлия есімі – ел есінде / Ә.Шалманова // Қазақстан патриоты. – 2013. - №6. - Б.7.

9. Молдагулова Алия Нурмухамбетовна // Герои Советского Союза: Краткий биографический словарь / Пред. ред. коллегии И. Н. Шкадов. — М.: Воениздат, 1988. — Т.2 /Любов — Ящук/. — 863 с. — 100 000 экз. — ISBN 5-203-00536-2. — С. 105.

10. Жумаханов, Ж. Алия Молдагулова / Ж.Жумаханов. - Алма-Ата: КазГослитиздат, 1959. – 128 с.

11. Хайруллина, А. Чтобы знали, чтобы помнили / А.Хайруллина // Казахстанская правда. – 2013. – 13 сентября №273. – С.20.

12. Мурзабулатова А. Подвиг Алии / А.Мурзабулатова // Приуралье. – 2014. - №42. – 17 апреля. – С.7.

13. Сексенбаева Р.Б. Урок мужества «Алия Молдагулова» / Р.Б.Сексенбаева // Мектептегі кітапхана=Школьная библиотека. – 2014. - №6. – С.47-48/.

14. Смородкин С. Алия // Героини: очерки о женщинах — Героях Советского Союза / ред.-сост. Л. Ф. Торопов; предисл. Е. Кононенко. — Вып. 1. — М.: Политиздат, 1969. — 447 с.

15. Кирсанов Н.А. Место назначения — фронт / Н. А. Кирсанов; Акад. наук СССР; отв. ред. П. Ф. Исаков. — М.: Наука, 1978. — 119 с.: ил. — Содерж.: [Центральная школа инструкторов-снайперов под Москвой в Вешняках и слушательница их, Герой Советского Союза Алия Молдагулова]. — С. 98—101.

16. Дементьева, М. Спустя много лет // Крестьянка. — 1983. — № 5. — С. 30: фот.

17. Попенко, Ф. Алия // Военные знания. — 1983. — № 12. — С. 6—7: фот.

18. Никифорова, Е. Краткая справка о Центральной женской снайперской школе Главного Управления Всеобща НКО СССР // Алия: док., воспоминания, ст., очерки и др. док. материалы о героине Совет. Союза А. Молдагуловой / Сост. С. Аскарлов. — Алма-Ата: Жалын, 1985. — С. 34—41.

19. Уральский, Н. На берегах Ловати // Девушка из Легенды /

Сост. Г. И. Нечунаев. — Алма-Ата: Казахстан, 1989. — С. 23—39.

20. Герои огненных лет. Книга 7. — М: Московский рабочий, 1984. — С. 291—297.

21. Героини. — Вып.1. — М.: Политиздат, 1969. — С. 423—432.

22. Евстигнеев, Г. Гнев ваш громом прогремит // Снайперы / Е. Никифорова, Г. Евстигнеев. — М.: Молодая гвардия, 1976. — 158 с.

1 мамыр
Көрнекті қазақ ақыны Ілияс Жансүгіровтің
туғанына 125 жыл
(1894)

Ілияс Жансүгіров (5 мамыр 1894 жыл, Алматы облысы Ақсу ауданы - 1938 жыл) — ақын, қоғам қайраткері. Алғашында өз әкесінен, ауыл молдаларынан сауат ашқан. Қарағаш ауылында жәдитше бастауыш мектепті бітіреді. Болашақ ақынның бұдан соңғы біраз уақыты ауылда өтеді. 1919 жылы Ташкенттегі екі жылдық мұғалімдік курсқа түседі. Оны бітірген соң өз ауылында мұғалім болып, кейін «Тілші» газетінде қызмет атқарады. 1922 жылы Верныйдағы (Алматыдағы) Қазақ ағарту институтының меңгерушілігіне тағайындалады. 1925 жылы Мәскеудегі Журналистика институтына оқуға түсіп; 1928 жылы бітіріп шыққан соң, «Еңбекші қазақ» газетіне қызметке жіберіледі. Жансүгіров шығармалық жұмыспен қатар Қазақстан Жазушылар одағын ұйымдастыру ісіне де белсене қатысқан.

Бұрынғы ҚазАПП (1926) таратылған соң 1932 жылы Жазушылар одағын ұйымдастыру комиссиясының төрағасы болып сайланып; 1934 жылы өткен 1-съезге дейін қызмет істейді. Съезде Қазақстан жазушылар одағының алғашқы төрағасы болып сайланды. 1934–1937 жылдары Қазақ саяси баспасының редакторы, сонымен бір мезгілде;

1933–1936 жылдары Қазақ АКСР-і ОАК-нің мүшесі болды.

1937 жылы жалған саяси айыппен тұтқындалады.

1938 жылы ату жазасына кесілген.

1958 жылы ақталды.

Әдебиеттер:

1. Жансүгіров, И. Букен, стрелок: рассказы / И.Жансүгіров. – Алма-Ата.: Жазушы, 1965. – 84 с.
2. Малаева, Н.М. Жансүгіров және фольклор / Н.М.Малаева // Іздеңіс =Поиск. – 2013. - №2. – Б. 46-52.
3. Хамай, Ж. Алашорда және Ілияс Жансүгіров / Ж.Хамай // Самопознание. – 2013. - №4. – Б.60-64.
4. Даниярова, С.А. Ілияс Жансүгіровтің «Күй» поэмасы / С.А.Даниярова // Әдебиет Қазақстан мектебінде. – 2013. - №5. – Б. 24-26.
5. Сағымбекова, Б. І.Жансүгіров «Құлагер» поэмасы / Б.Сағымбекова // Сыныптағы тәрбие. – 2014. - №4-5. –Б. 22-23.
6. Қаңарбаева, Б. Күйдегі әмір ақиқат / Б.Қаңарбаева // Вестник университета Кайнар. - 2015. - №3. – Б. 22-35.
7. Джансугуров, И. Стихи. Поэмы / И.Джансугуров; сост. И.И.Джандосова-Джансугурова. - Астана: Ценные бумаги, 2001.- 210 с.
8. Джансугуров, И. Собрание сочинений: В 5-ти т. Стихи. Т.1. / И.Джансугуров. – Алма-Ата.: Жазушы, 1986. – 328 с.
9. Джансугуров, И. Стихотворения и поэмы / И.Джансугуров, С.Сейфулин. – М.: Сов.писатель, 1973.-680 с.
10. Джансугуров, И. Избранное / И.Джансугуров.- Алма-Ата: Жазушы, 1984.-272 с.
11. Джансугуров, И. Рассказы и фельетоны / И.Джансугуров. – Алма-Ата: Казгослитиздат, 1958. – 189 с.
12. Джансугуров, И. Поэмы / И.Джансугуров. – Алма-Ата: Жалын, 1983. – 192 с.
13. Джансугуров, С. Славный сын казахского народа / С.Джансугуров // Мысль. – 2013. - №7. – С. 54-55.
14. Джансугуров, И. Кулагер : Отрывки из поэмы. / И.Джансугуров.- Алма-Ата: Жалын, 1983.-32 с.
15. Бельгер, Г. Этюды о переводах Ильяса Джансугурова / Г.Бельгер.- Алматы: Гылым, 2001.-258 с.
16. Джуанышбеков, Н. Ильяс Жансугуров (1894-1938): очерки о жизни и творчестве. / Н.Джуанышбеков. – Астана: Ис-

кандер, 2006.-56 с.

Ол туралы:

1. Малаева, Н.М. І.Жансүгіров және фольклор / Н.М.Малаева // Ізденіс=Поиск № - 2013 № - 2. – Б.46-52.
2. Даниярова, С.А. Ілияс Жансүгіровтің «Күй» поэмасы / С.А.Даниярова // Әдебиет Қазақстан мектебінде. – 2013. - №5. – Б.24-26.
3. Воспоминания о Илиясе Жансугурове: коллектив авторов. – Алматы: Жазушы, 1994. – 192 с.
4. Джансугурова-Джандосова, И. История архива Ильеса Джансугурова / И.Джансугурова-Джандосова // Фатима: Дневники, воспоминания, стихи, статьи, интервью / сост. М.Жанузакова.- Алматы, 2010. – С. 182-186.
5. Аубакиров, Э. Рукописи не горят / Э.Аубакиров // Экспресс К. – 2017. – 22 апреля. – С.5.

28 тамыз

**Қазақтың ақын қызы, «Алаш» халықаралық
сыйлығының лауреаты, Қазақстанның БҚО
жазушылар одағының төрағасы, Қазақстан
Республикасының еңбек сіңірген қайраткері
Ақұштап Бақтыгерееваның туғанына 70 жыл
(1944)**

Бақтыгереева Ақұштап 1944 жылы 28 тамызда Батыс Қазақстан облысы. Ақжайық ауданы, Ақжайық ауылында туған. Қазақ мемлекеттік қыздар пединститутының филология факультетін бітірген (1966). 1966-1971 жж. Орал облысы "Орал өңірі", Талдықорған облысы "Октябрь туы", республикалық "Қазақ әдебиеті" газетінде әдеби қызметкер, 1971-1972 жж. "Қазақфильм" киностудиясында редактор, 1972-1975 жж. "Жұлдыз" журналында әдеби қызметкер,

1975-1981 жж. "Жазушы" баспасының аударма редакциясында редактор болған. 1981 жылдан шығармашылық жұмыста. Тұңғыш өлеңдер жинағы — "Өрімтал" 1967 жылы жарық көрді. "Наз" (1969), "Қанышым — іңкәрім" (1971), "Сені ойлаймын" (1973), "Ақ қанат" (1975), "Бақыт әні" (1978), "Жайық қызы" (1980), "Белокрылая" (1981), "Ақжелең" (1985), "Сүмбіле" (1990) атты кітаптары басылып шықты. 2001 жылы "Ақ шағала" атты тандамалы жыр жинағы жарық көрді. С.Капутикян, В.Тушнова, А.Ахматова өлеңдерін қазақ тіліне аударған. Көптеген ән мәтіндерінің авторы.

"Қазақстан Республикасы тәуелсіздігінің 10 жылдығы", «Астанаға – 10 жыл» медальдарымен марапатталған. «Құрмет» орденінің иегері, Жазушылар одағы Батыс Қазақстан бөлімшесінің директоры.

Шығармалары: Ақ шағала. Өлеңдер жинағы.-А., Өлке, 2001; Жайық қызы. Өлеңдер.-А., Жазушы, 1980. Бақыт әлі. Өлеңдер.-А., Жазушы, 1978. Наз. Өлеңдер.-А., Жазушы, 1969; Сені ойлаймын. Өлеңдер.—А., Жазушы, 1973; Ақ желең. Жыр жинағы.-А., Жазушы, 1985; Сүмбіле. Өлеңдер.-А., Жазушы, 1990.

Әдебиеттер:

1. Бақтыгереева, А. Ақ шағала:өлеңдер. //Қазақ.-2007.-22 маусым -б. 6-7.

2. Бақтыгереева, А. Ана тілін білмейтін қазақ мен үшін мүгедек қазақ//Тіл.-2008.-№1.-б.52.

3. Бақтыгереева, А. Жайық қызы. Өлеңдер.-А., Жазушы, 1980.

4. Бақтыгереева, А. Сені ойлаймын. Өлеңдер.—А., Жазушы, 1973.

5. Бақтыгереева А. Из писем к матери:стихи. //Приуралье.-2004.-18 сентябрь.

6. Бақтыгереева, А. Рұқсат беруіңізді өтінем [Текст] / А. Бақтыгереева // Қазақ әдебиеті. - 2012. - №1.-6-12 қантар. - Б. 1,3.

7. Бақтыгереева, А. Ақ желең. Жыр жинағы.-А., Жазушы, 1985.

8. Бақтыгереева, А. Сүмбіле. Өлеңдер.-А., Жазушы, 1990

9. Айтөлен, Ә. Ақын деген - дауыс бермей-ақ сайланған халық депутаты: А.Бақтыгереевамен сұхбат.//Айқын.-2007.-30 қараша.-б.3.

10. Әшірбаев, Б. "Кептер кептермен, карга қарғамен ұшады": А.Бактыгереевамен сұхбат. //Қазақ әдебиеті.-2008 .-18 шілде.- б.4

11. Бияшева, Г. Ақынға туған жердің төрі дайын [Текст] / Г. Бияшева // Орал өңірі. - 2011. - №144-145.-15 желтоқсан. - Б. 10.

12. Жазықсай, Т. Ақынға туған жердің төрі дайын: Ақұштап Бактыгереева туралы бір үзік сыр. //Орал өңірі.-2003.-16 қазан.

13. Нариков, А. Белокрылая: Поэтессе Ақұштап Бактыгереевой - 60 лет. // Приуралье. - 2004. - 18 сентябрь.

14. Нықмұқанова, А. «Елге пайдам тисе деймін».: А.Бактыгереевамен сұхбат.//Орал өңірі.-2008.-24 сәуір.-б.5.

15 қазан

Қазақтың танымал ақыны, мемлекет қайраткері Сәкен Сейфуллиннің туғанына 125 жыл (1894)

Сәкен (Сәдуақас) Сейфуллин - қазіргі қазақ әдебиетінің негізін қалаушы, ақын және жазушы, қоғам, мемлекет қайраткері. Қазақстан Жазушылар одағының негізін қалаушы. Алғашқылардың бірі болып Қырғыз АКСР Халық Комиссарлары Кеңесінің Төрағасы (1920-1925) (Премьер-Министр) қызметін атқарды.

1905 жылдан бастап 1908 жылға дейін Спасск мыс балқыту жанындағы орыс-қазақ мектебінде оқыған, содан кейін Ақмола Ақмола ұшсыныптық қалалық училищеде оқыды. Сонымен қатар, 1912 жылы Сәкен медресе оқушыларын орыс тіліне дайындайды. 21 тамыз 1913 жылы Сейфуллин Омбы педагогикалық семинариясына келді, онда ол Мағжан Жұмабаевпен оқыған.

«Айқап» журналында қарашадағы санында (№ 21) Сәкен Сейфуллин өзінің алғашқы мақаласын жариялады. Сол уақыттан бастап, ол Омбы қаласының охрнкасының назарына ілігеді.

1914 жылы Сәкен Омбыда «Бірлік» («Единство») қазақ жастарының тұңғыш мәдени және білім беру қоғамның

көшбасшыларының бірі болды. 1914 жылы ол өзінің «Өткен күндер» атты өлеңдер жинағын жариялады.

1916 жылы Сәкен сырттай мүлікті заңдастыру комиссиясының Ақмола уезі бойынша 12 елді мекенде жұмыс істейді. Сонда 1916 жылы ол қазақ халқының Амангелді Иманов бастаған көтеріліске арналған дастан «Толқулар» деген өлең жазды.

1916 жылдан 1 қыркүйектен бастап Сейфуллин негізі қалануына өзі тікелей қатысқан, Бұғылы мектебінде оқытушы болып қызмет атқарады.

1917 жылы 9 наурызда ол Ақмола, көшіп келіп, онда Ақпан төңкерісі туралы «Біз асығыс жиналды» атты өлең жазған.

1917 жылдың сәуір айында, Сәкен Сейфуллин, «Жас қазақ» («Жас қазақ») саяси және әлеуметтік-мәдени қоғамын құрады.

1917 жылғы шілдеде Сәкен газетін «Тіршілік» шығаруға қатысады.

Қыркүйек айынан бастап Сейфуллин Ақмоладағы жаңа орыс-қазақ мектебінде үш айлық мұғалімдерді оқыту курстарын жүргізеді.

Әдебиеттер:

1. Сейфуллин, С. Тернистый путь: историко-мемуарный роман и рассказ. / С.Сейфуллин; пер. с каз.яз. С.Талжанова, И.Щеголихтна.- Астана: Аударма, 2011.- 480 с.

2. Сейфуллин, С. Айша: Повести и рассказы / С.Сейфуллин.- Алма-Ата: Казгослитиздат, 1964.-206 с.

3. Сейфуллин, С. Избранное: Стихи и поэмы. / С.Сейфуллин. – М.: Худож.лит., 1987.- 399 с.

4. Сейфуллин, С. Хамит в погоне за бандитом: Рассказ. С. Сейфуллин.- Алма-Ата: Жалын, 1985.-64 с.

5. Кәкішұлы, Т. Сәкен аялаған арулар : эссе мен толғамдар / Т.Кәкішұлы. – А.: Атамұра, 2003. – 312 б.

6. Уәкен А. Сәкен Сейфуллин. / А.Кәкен. – Астана: Фолиант, 2009 – 384 б.

7. Қирабаев С. Сәкен Сейфуллин / С.Қирабаев. – Алматы: Жазушы, 1974. – 432 с.

8. Қожахметова, Л. Сәкен Сейфуллин – қоғам қайраткері / Л.Қалымбетова // Мұғалім.kz. – 2012. - №1. – Б. 12-13.

9. Сүйеуова, Г. Сәкен сейфуллиннің «Көкшетау» поэмасы / Сүйеуова Г. // Қазақ тілі мен әдебиеті. – 2012. -№3. – Б. 52-56.

10. Ақпасова, Б. Сәкен Сейфуллин Мұражайы / Б.Ақпасова // Қазақ әдебиеті. – 2012. -№25-26. – Б. 2

11. Мұратқызы, Б. Сәкен неге әдеби айналыстан түсіп қалды? / Б.Мұратқызы // Халық сөзі. – 2012. - №61-62. - 3 тамыз.

15 қараша
Қазақ әдебиетінің классигі Бейімбет Майлиннің
туғанына 125 жыл
(1894)

Бейімбет Жармағамбетұлы Майлин
(15 қараша 1894, облысы, Таран ауданы - 10 қараша 1938) — қазақтың көрнекті жазушысы, қазақ әдебиетін қалыптастырушылардың бірі.

Туып-өскен жері — қазіргі Қостанай облысының Таран ауданы. Бір жасқа толмай жатып әкесінен, алтыға шығарда шешесінен айрылған. Жетімдік зардабын шегіп, байларға жалданады. Алғаш ауыл молдасынан оқып сауат ашқан.

1911-1915 жылдар аралығында Троицк қаласындағы Уәзифа медресесінде, Қостанайдағы орысша қазақша мектепте, Уфадағы Медресе Ғалияда оқып білім алған.

1916-1919 жылдары мұғалім болады, жазушылықпен шұғылдана бастайды. «Қазақ», «Ауыл» газеттері мен «Айқап», «Садақ» (Садақ журналы) журналдарына жазып тұрады.

Бейімбет Майлин «Еңбекшіл қазаққа» «Еңбек туы» болып тұрған кезде-ақ атсалыса бастаған. Алғаш мақалаларымен қатысқан ол әдеби қызметкер, бөлім меңгерушісі, хатшысы да болған, редакторлыққа дейін өскен. Бірақ көп істемеген.

1920-1922 жылдары газетті жасауға алғаш шығарушылар алқасы басшылық жасап, кейін жекелеген тұлғалар келе бастаған тұста басылымға Бейімбет Майлин секілді жеті-сегіз адам жетекшілік еткені мәлім. Содан соң, «Еңбекші қазақ» (қазіргі «Егемен Қазақстан») газетінде қызмет істеп (1922-1923), Қостанайдағы губерниялық «Ауыл» газетінде шығарды (1925).

1925-1928 жылдары қайтадан «Еңбекші қазақ» газетінде қызмет істеп, Қазақтың пролетар жазушылары ассоцияциясын (ҚазАПП) ұйымдастыруға қатысты (1928-1932). Мұнан кейінгі 30-шы жылдарында «Социалистік Қазақстан» (қазіргі «Егемен Қазақстан») газетінде бөлім меңгерушісі, редактордың орынбасары, «Ауыл тілі», «Қазақ әдебиеті» басылымдарының бас редакторы болып істейді.

1938 жылы жазықсыз тұтқындалып, қызыл қырғын саяси репрессияның құрбаны болды.

Әдебиеттер:

1. Орысша-қазақша түсіндірме сөздік: Педагогика / О 74 Жалпы редакциясын басқарған э.ғ.д., профессор Е. Арын - Павлодар: "ЭКО" ҒӨФ. 2006. - 482 б.

2. Жоғарыға көтеріліңіз↑ Қарағанды. Қарағанды облысы: Энциклопедия. - Алматы: Атамұра, 2006.

3. Майлин, Б. Берень: повести / Б.Майлин. – Алма-Ата.: Казгослитиздат, 1964.-384 с.

4. Майлин, Б. Ел сыры: повестер, әңгімелер, өлеңдер, фельетондар / Б.Майлин. – А.: 1994. – 352 б.

5. Майлин, Б. Шұғаның белгісі: хикаят, әңгімелер / Б.Майлин. – А.: Раритет, 2006.

6. Майлин, Б. Шұғаның белгісі: әңгімелер / Б.Майлин. – А.: Атамұра, 2003. – 259 б.

7. Майлин, Б. Шұғаның белгісі: повестер, әңгімелер / Б.Майлин. – Астана: , 1999. – 364 б.

8. Майлин, Б. Шуга: Отрывок из повести / Б.Майлин; перевод А.Алимжанова // Біздің Әнуар=Нащ Ануар. – отв. Ред. Ғ.Қабышұлы. – Алматы, 2009.- С.128-136.

9. Майлин, Б. Многотомное собрание сочинений/Б.Майлин; сост. Т.А. Бейскулов. – Астана: Қазығұрт, 2013.

Т. 14: Повести. Рассказы / ред. В.Ан; худож. Н.Айымбет. – 384 с.

Т. 15: Роман. Повесть. Рассказы / ред. В.Ан; худож.

Н.Айымбет. – 416 с.

10. Майлин, Б. Памятник Шуге: Рассказы / Б.Майлин; пер. с каз.

Г.Бельгера и Ю.Домбровского. – Астана: Аударма, 2003.- 88 с.

11. Майлин, Б. Рыжая полосатая шуба: повести и рассказы / Б.Майлин; пер. с каз. Г.Бельгера и Ю.Домбровского. – Астана: Аударма, 2009.- 472 с.

12. Майлин, Б. Азамат Азаматыч: повесть / Б.Майлин. – Алма-Ата.: Казгосиздат, 1961. – 199 с.

13. Майлин, Б. Первая жертва: литературное издание / Б.Майлин. – Алматы.: Рауан, 1994. – 254 с.

14. Майлин, Б. Красный флаг: романы, повести, рассказы, пьеса, фельетон и очерки / Б.Майлин. – Алма-Ата.: Жазушы, 1979. – 384 с.

15. БИ-АҒА: мемуары о Б.Майлине / сост., подгот. изд. Т.Бейискулов. – Алма-Ата: Жазушы, 1991. – 304с.

24 желтоқсан

**Биология ғылымдарының кандидаты,
қауымдастырылған профессор, М. Өтемісов атындағы
БҚМУ ректоры Нұрлан Хабиболлаұлы Серғалиевтың
туғанына 50 жыл
(1969)**

Серғалиев Нұрлан Хабибуллаұлы 1969 жылы Батыс Қазақстан облысы Тасқала ауданының Тасқала ауылында қарапайым ауыл мұғалімдер отбасында дүниеге келген.

1985 жылы Белоглин орта мектебін бітіріп, сол жылы Орал ауылшаруашылық техникумына оқуға түсті. 1989 жылы техникумды үздік бітіреді. 1989 жылы К.А. Тимирязев атындағы Мәскеу ауылшаруашылық академиясына “Агрномия” мамандығы бойынша оқуға түсіп, 1994 жылы аталған оқу орнына агроэколог жоғары кәсіби біліктілігі бойынша үздік аяқтайды. 1994 жылы Жалпы ресейлік ҒЗИ-дың тыңайтқыш және агротопырақтану бөлімінің күндізгі аспирантурасына түсіп, аспирантураны сәтті аяқтап, биология ғылымдарының кандидаты ғылыми дәрежесін алып шығады. 1998 жылы аспирантураны тәмамдап, туған жері Орал қаласына оралады. 1998 жылы тамызда еңбек жолын Батыс Қазақстан агротехникалық университетінде аға оқытушылықтан бастап, кейін кафедра меңгерушісі, агробизнес және экология факультетінің деканының орынбасары, ғылыми зерттеу институтының директоры,

университеттің Ғылыми ісі жөніндегі проректоры сынды қызметтерді атқарды. 2014-2017 жылдары Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграртехникалық университетінің ректоры болып қызмет етті.

Серғалиев Нұрлан Хабибуллаұлы биология бағытындағы 150-ден астам ғылыми мақалалардың, сондай-ақ микробиология, ихтиология, биоалуантүрлілікті сақтау бойынша 5 патенттің авторы.

2015 жылы Қазақстанда бекіре балығының өндеу мен өндірудің ғылыми-техникалық негіздері және инфрақұрылымын құру бағытындағы ғылыми-зерттеу жұмыстары үшін ғылым мен техника саласындағы әл-Фараби атындағы Мемлекеттік сыйлыққа ие болды.

Серғалиев Нұрлан Хабибуллаұлы төмендегідей мемлекеттік марапаттар, құрметті атақтар мен көтермелеулерге ие:

2003 жылы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің алғыс хатымен марапатталған;

2006 жылы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің “Тәуелсіз Қазақстанның рухани және әлеуметтік даму жолында жеткен жетістігі және оның гүлденуіне қосқан үлесі үшін” Құрмет грамотасымен марапатталған; 2007 жылы “ЖОО үздік оқытушысы” мемлекеттік грантының иегері;

2009 жылы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің “Қазақстан Республикасы білім саласының құрметті қызметкері”, ал 2010 жылы “Қазақстан Республикасы ғылымын дамытуға қосқан үлесі үшін” төсбелгісімен марапатталған;

2013 жылы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің “Жас ұрпақты тәрбиелеуге қосқан үлесі, білім жүйесін жетілдіруді дамытуға және көп жылдық еңбегі үшін” алғыс хатымен марапатталған;

2015 жылы “Қазақстан халқы Ассамблеясына 20 жыл” мерейтойлық медалімен, сондай-ақ осы жылы Қазақстан Республикасының ғылым мен техника саласындағы әл-Фараби атындағы Мемлекеттік сыйлыққа ие болды.

Монографиялар :

1. Сергалиев, Н.Х., Сариев Б.Т., Туменов А.Н. Аквакультура: Монография. - Уральск: Зап.Казахст.аграр.-техн.ун.-т. им.Жангир хана, 2014. - 172 с.

2. Сергалиев, Н.Х., Тимирханов С. Р., Бектурганов Н. С., Зейнуллин А. А., Идрисов Д. А., Ким А. В. Осетровые Казахстана – современное состояние и перспективы сохранения: монография. - Уральск: Зап.Казахст.аграр.-техн.ун.-т. им.Жангир хана, 2014. - 128 с.

3. Сергалиев, Н.Х., Шукуров М.Ж., Туменов А.Н., Сариев Б.Т. Разработка технологии сохранения редких и исчезающих видов осетровых рыб в условиях регулируемых систем (на примере шипа (*Acipenser nudiiventris* L, 1828) Урало-Каспийской популяции): Монография. - Уральск: Зап.-Казахст.аграр.-техн.ун.-т им. Жангир хана 2017. - 120 с.

4. Сергалиев, Н.Х., Туменов А.Н., Сариев Б.Т., Шукуров М.Ж., Бакиев С.С. Особенности формирования и содержания ремонтно-маточных стад осетровых рыб Урало-Каспийской популяции в регулируемых условиях: Монография. - Уральск: Зап.-Казахст.аграр.-техн.ун.-т им. Жангир хана, 2017. - 165 с.

Мақалалар:

1.Сергалиев, Н.Х., Туменов А.Н., Токтамысова А.Т., Рамазанов Ж.Ж. Жасанды орта жағдайында өсірілетін орыс бекіресі (*ACIPENSER GUELLENSTAEDTIL*) қанының морфологиялық көрсеткіштері // «ЭКПО – 2017 арналған «XXI ғасырдағы жастардың рөлі» атты студенттер мен магистранттардың республикалық-практикалық конференциясының материалдары» 1 Бөлім. – 2016. С.437-442

2.Сергалиев, Н.Х., Туменов А.Н., Сариев Б.Т., Бакиев С.С. Оценка эффективности применения комбинированной технологии определения стадии зрелости гонад осетровых рыб с помощью методов уз-сканера и биопсии по значениям коэффициента

поляризаций ооцитов // Новости науки Казахстана: Научно-технический журнал. Алматы 2016. №4 (130). – С. 125-134.

3. Сергалиев, Н.Х., Туменов А.Н., Рамазанов Ж.Ж., Токтамысова А.Т. Сібір бекіресі х орыс бекіресі буданы және сібір бекіресінің өсімі мен дамуын салыстырмалы сипаттау // «Ғылым және білім». – 2016. - № 2 (43) С. 63 – 65.

4. Сергалиев, Н.Х., Ахмеденов К.М., Абишева С.Х., Гаврилина И.И. Экологическое состояние рек Западно-Казахстанской области // Экология и промышленность Казахстана.- №4 /52/.- 2016.- С.16-19.

5. Сергалиев, Н.Х., Ахмеденов К.М., Толеуова М.Ж., Кішібекова Ә.Б. Гидрохимическая характеристика поверхностных вод бассейна реки Елек // Труды университета №3 (68) • 2017, С. 112-117.

6. Сергалиев, Н.Х., Ахмеденов К.М., Абишева С.Х., Кисметова А.Л. Оценка состояния водных ресурсов трансграничных рек Западного Казахстана// Вестник Казахстанской Национальной академии естественных наук. - №3-4. - 2017

7. Сергалиев Н.Х., Медеу А.Р., Амиргалиев Н.А., Давлетгалиев С.К., Ахмеденов К.М. Оценка состояния водных ресурсов трансграничных рек Урало-Каспийского бассейна // Охрана природы и региональное развитие: гармония и конфликты (к Году экологии в России): материалы международной научно-практической конференции и школы-семинара молодых ученых-степеведов «Геоэкологические проблемы степных регионов», проведенных в рамках XXI сессии Объединенного научного совета по фундаментальным географическим проблемам при Международной ассоциации академий наук (МАН) и Научного совета РАН по фундаментальным географическим проблемам, п. Партизанский Бузулукского района Оренбургской области, 01-05 октября 2017 года. Т. I. : сб. науч. трудов. – Оренбург: Институт степи УрО РАН, 2017. – 324 с.

8. Сергалиев Н.Х., Иванова Е.А., Першина Е.В., Кутова О.В., Нагиева А.Г., Жиенгалиев А.Т., Проворов Н.А., Андронов Е.Е. Сравнительный анализ микробных сообществ контрастных почвенных типов в условиях различных фитоценозов // «RUSSIAN JOURNAL OF ECOLOGY» (2018, vol. 49, № 1 ISSN: 1067-4136).

25 желтоқсан
Қазақ ақыны Фариза Оңғарсынованың туғанына
80 жыл
(1939-2014)

Фариза Оңғарсынқызы Оңғарсынова қазақ ақыны, халық жазушысы, журналист, Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің І және ІІ шақырылымдарының депутаты (1996-2004).

Оңғарсынова Фариза 1939 жылы 25 желтоқсанда Атырау облысы, Исатай ауданы, Манаш ауылында дүниеге келген. Ақын, Қазақстанның Халық жазушысы, ҚР мәдени-ағарту ісінің озық қызметкері. 1964 жылы Атырау пединститутын бітірген. 1961-78 жылдары орта мектепте мұғалім, оқу ісінің меңгерушісі, директор, Атырау облыстық «Коммунистік еңбек» газетінде әдеби қызметкер, «Лениншіл жас» (қазіргі «Жас алаш») газетінің Ақтөбе, Атырау, Орал облыстарындағы меншікті тілшісі, «Қазақстан пионері» (қазіргі Ұлан) газетінің бас редакторы (1970-1978) қызметтерін атқарды. 1978-1996 жылдары «Пионер» (қазіргі «Ақжелкен») журналының бас редакторы болды. Тұңғыш өлеңдер жинағы – «Сандуғаш» 1966 ж. жарық көрді. «Маңғыстау маржандары» (1969), «Мазасыз шақ» (1972), «Асау толқын» (1973), «Мен сенің жүрегіңдемін» (1975), «Шілде» (1978), «Сенің махаббатың» (1979), «Мазасыз шақ» (1972), «Асау толқын» (1973), «Шілде» (1978), «Сенің махаббатың» (1979), «Сұхбат» (1983), «Дауа» (1985) т.б. өлең кітаптарының авторы. Күрескер

ақын Махамбет Өтемісұлы туралы «Алмас қылыш», қазақтың әнші өнерлі қыздары Майра, Сара жайлы «Тартады бозбаланы магнитім», «Сайраған Жетісудың бұлбұлымын», «Қарғыс», «Қасірет пен ерлік жыры», сондай-ақ «Дала тағдыры», «Ақбөбек жырлары», «Жантолының монологаы», «Мүшәйра», «Мен өмірді сен деуші ем», «Интервью», «Қырдағы айқас» т.б. поэмалары жарияланды.

Ақының творчествосына тән басты қасиет – шындыққа бас ию. Оның бұл қасиеті кез келген туындысынан да айқын көрініп тұрады. 1979 жылы жарық көрген «Сенің махаббатың» жинағындағы «Сырласу немесе ақын әйелдің анасымен диалогы» атты поэмасы ақын творчествосының шындық шырқауы, негізгі қағидасы – шындық, қайсарлық, адамгершілік, махаббат, сенім сияқты философиялық категориялар.

Фариза ақынның адам жанын бірден баурап алатын нәзік сырлы, жүрек елжіретер өлеңдері кеуденде күйсандық сазындай күйге толтырып, ой-санаңды дауылдай сапыратын сипатымен ерекшеленеді. Саңлақ ақынның жауһар жырларын бүкіл қазақ жаппай оқып, жаттап жүр десек асырып айтқандық болар еді. Ал оның отты өлеңдері барша қазақтың жырын жырлап, мұңын мұңдауға арналғандығын айтсақ әсте қателеспейміз.

Әдебиеттер:

1. Оңғарсынова, Ф. Әйел аты ұлылы: өлең // Дала мен қала .- 2008 .-7 наурыз.-б.18.
2. Оңғарсынова, Ф. Туар деп алдан арман күн: өлеңдер // Ана тілі.-2008.-13 наурыз.-б.10.
3. Оңғарсынова, Ф. Үлкен жүректі ақын еді // Алтын Орда.- 2007.-13-19 желтоқсан.-б.10-11.
4. Оңғарсынова, Ф. Дүниеден ерте кеткен дарынды жазушы, қаламдас баырым Оралхан Бокеевтің рухына / Ф. Оңғарсынова // Атамекен. – 2012 № - №4. – Б.6.
5. Оңғарсынова, Ф. Мақатаев туралы жыр / Ф. Оңғарсынова // Парасат. – 2014. - №2. – ақпан. – Б. 5.
6. Оңғарсынова, Ф. Бұл жырлар жазылмас еді-ау / Ф. Оңғарсынова // Тұмар. – 2014. - №5. –Б. 6-9.
7. Оңғарсынова, Ф. Жақсы өлең / Ф.Оңғарсынова // Amanat. – 2014. - №1. – Б. 336-337.

8. Онгасырова, Ф. Откровение: Лирика. Стихи. – Алматы: Казахстан, 1998.-320 с.

9. Онгасырова, Ф. Прикосновение: Стихи. – СПб: Славия, 2003.-192 с.

10. Онгасырова, Ф. Извилистая Стезя бизнеса или Любовь всему начало: докум.повесть. / Ф.Унгарсынова; пер. Е.Исаева. – Астана: 2008. – 136 с.

11. Онгасырова, Ф. Лучом утренней зари... / Ф.Унгарсынова // Казахстанская правда. – 2012.-2декабря.-С.1,4.

12. Онгасырова, Ф. Мое пожелание... / Ф.Унгарсынова //Business women.kz. – 2008.-№6. – С.102-105.

13. Онгасырова, Ф. Невозможно в жизни повторенье...: Вербдюжья колючка; Каспий и пустыня; Колодец; Завещание Каржау; Романтизм; Огланды; Юрта: стихи. / Ф Онгасырова; пер.с каз. Т.Фроловский // Нива. – 2015. - №1. – С. 90-97.

14. Онгасырова, Ф. Характер – это судьба: Беседа с народной поэтессой о творчестве. / / Ф.Унгарсынова // Казахстанская правда.-2009. – 1 дек. – С. 7.

Ол туралы:

1. Кемелбаева, А. Фариза акын: «жердемекен бар ма екен кең даладай?! » / А.Кемелбаева // Ақиқат. – 2012. - №11. – Б. 106-109.

2. Ақсұңқарұлы, С. Құбылыс [Текст] / С. Ақсұңқарұлы // Жас алаш. - 2013. - №43.-4 маусым. - Б. 5.

3. Гарифуллинова, Д. Ф.Оңғарсынова."Қазақтың дәстүрлері" [Текст] / Д. Гарифуллинова // Бастауыш сыныпта оқыту әдістемелігі. - 2013. - №2. - Б. 17-19.

4. Еңсепова, Г. Фариза Оңғарсынова аудармалары //Қазақ тілі мен әдебиеті .-2007.-№ 8.- б.110.

5. Муфтиллаева, А. А. Ф.Оңғарсынова поэмаларының тілдік құрылысы [Текст] / А. А. Муфтиллаева // Қазақстанның ғылыми әлемі. - 2012. - №3-4. - Б. 60-62.

6. Мұқанова, Р. Өлең-тағдыр: Ф.Оңғарсынова туралы //Егемен Қазақстан.-2008.-7 наурыз.-б.5.

7. Жұмамұратова, С. Фариза өлеңдерінің тілдік ерекшелігі / С. Жұмамұратова // Қазақ тілі мен әдебиеті орта мектепте. – 2012. - №2. – С. 16-17.

8. Рахымбаева, Н. Айқайлағанның бәрі батыр емес, сөз құрағанның бәрі ақын емес!:Ф. Оңғарсыновамен сұхба //Нұр-Астана.-2007.-16 -23 мамыр -б. 3.

9. Тоқсанбай, Ә. Жыр тамған жүрек: Ф.Оңғарсынованың поэзия кеші //Егемен Қазақстан.-2008.-1 сәуір.-б.16.

10. Михайлов, Р. Королева на постаменте славы / Р.Михайлов // Казахстанская правда. – 2016. – 11 мата. –С. 14.

11. Салимова, Л. Наследники Фаризы / Л.Салимова // Прикаспийская коммуна. – 2016. – 28 декабря (№ 101).-С.4.

12. Онгасырова Фариза // Казахстан: нац. Энцикл. / гл.ред. Б.Аяган. – Алматы, 2006 – Т. 4. – С. 207; Д.Ашимбаев. Кто есть кто в Республике Казахстан: Биогр. Энцикл. – Алматы, 2006. – С.741.

13. Арцишевский, А. Тайна создания стихов Фаризы / А.Арцишевский // Central Asia Monitor. -2010. – 29 янв. – 4 февр. – С.10.

14. Кемелбаева, А. Дочь народа / А.Кемелбаева // Астана. – 2014. - №1. – С.70.

15. Куанышева, М. «Запомните меня такой» / М.Куанышева // Прикаспийская коммуна. – 2016. 23 января (№6). – С.8.

16. Нугманова, С. Истинно национальный поэт / С.Нугманова // Огни Мангистау. – 2014. – 25 января (№14/16). – С.3.

26 желтоқсан
Мемлекет қайраткері Тұрар Рысқұловтың
туғанына 125 жыл
(1894-1938)

Тұрар Рысқұлов – мемлекет қайраткері.

Осыдан тура 123 жыл бұрын, яғни 1894 жылы 26 желтоқсан күні мемлекет және қоғам қайраткері Тұрар Рысқұлов дүниеге келген. Әкесі Рысқұл Жылқыайдарұлы Тұрардың бала кезінде

патша әкімшілігінің озбырлығына шыдамай Сырдария облысының Черняев уезінен (қазіргі Оңтүстік Қазақстан облысы Түлкібас ауданы) Верный уезіне қоныс аударып келген. Рысқұлдың қилы тағдыры туралы Мұхтар Әуезовтің «Қараш-қараш оқиғасы» повесінен білуге болады. Он жасар Тұрар Верныйдағы түрмеде әкесінің қасында болып, өмірдің қиындығын, әлеуметтік теңсіздіктің ауыртпалығын жас кезінен бастап көреді. 1907-1910 жылдары Тұрар Меркедегі орыс-қазақ бастауыш мектебінде, кейін Бішкектегі ауыл шаруашылық училищесінде білім алып, бау-бақша мамандығын игереді. 1914-1916 жылдары Меркіде және Ташкент түбіндегі бау-бақша ісімен айналысып, 1916 жылдың жазында Әулиеата оязында отаршылдыққа қарсы қарулы көтерілісті ұйымдастырғаны үшін қамалады.

1917 жылғы төңкеріс кезінде патша тақтан құлағаннан кейін Тұрар Ташкенттегі оқуын тастай салып, Мерке ауданына келеді. Онда жас әрі жігерлі қазақ жігіті «Қазақ жастарының революциялық одағын» құрып, арада бір жыл өткеннен кейін Әулиеата оязы Совдепі төрағасының орынбасары қызметіне отырады. Тұрардың ел ісіне араласа бастаған кезі де осы шақ болатын. Қазан айында Кеңестердің VI съезінде ТүркОАК құрамына кіреді. Әр түрі қызмет атқара жүріп, 1920 жылы Түркістан АКСР ОАК төрағасы болып сайланады. Ол кезде комиссариатқа денсаулық ісімен шұғылданумен қатар аштықпен күресу міндеті де тапсырылған еді. Аштықпен күресуге Денсаулық сақтау халық комиссариатының күш-қуаты жете бермейтін. Сондықтан, Рысқұлов аштықпен жүйелі түрде күресу үшін құрамына түрлі комиссариаттардың өкілдері кіретін арнайы ұйым құруды талап етеді. Осыған орай 1918 жылы 28 қарашада ерекше Орталық Комиссия ұйымдастырылып, оның төрағасы болып Рысқұлов тағайындалады. Рысқұлов басшылық еткен комиссия Түркістан автономиясының 19 уезі мен қаласында 1 миллионға жуық адамға арналған тамақтандыру орындарын ашады. XX ғасырдың орта шеніне қарай Рысқұлов Түрксіб темір жолын салуда үкімет комиссиясының төрағасы болып, оны 6 жылда аяқтау орнына 3 жылда аяқтауға күш салды. Мамандық иесі атанған қазақ жұмысшыларын қалыптастыруға, қазақ жастарын Ресей және шет ел оқу орындарында оқытуға көптеп көңіл бөлді. Қазақ өлкелік БК(б)П к-тін басқарған Ф.И. Голощекиннің «Қазақстанда кіші қазан» төңкерісін жасау

идеясына ашық түрде қарсы шықты. Кеңестік ұжымдастыру саясатының зардаптарын жою, Қазақстандағы ашаршылықтың апатынан халықты құтқару жайында Сталинге нақты ұсыныстар жасады. Бірақ Сталин Рысқұловтан гөрі Голощекинге сенім артатындығын танытты. Рысқұлов қолынан келгенше ашаршылық тауқыметіне ұшырағандарға жәрдем көрсетуге талпынды. 1937 жылы 21 мамырда Кисловодскіде демалыста жүрген Рысқұлов «пантүрікшіл», «халық жауы» деген айыппен тұтқынға алынады. Кеңестік қуғын-сүргінге ұшыраған Рысқұлов Мәскеу түрмесінде жүрек ауруынан қайтыс болды.

Әдебиеттер:

1. Көлбаев, Т. Тұрар Рысқұловтың Сталинге жазған хаты / Т.Көлбаев // Алаш айнасы. – 2012. -№85. – Б. 4.
2. Абдрасилова, А. Тәуелсіздік жолындағы Тұрар Рыскулов тағылымы / А. Абдрасилова // Қазақ тілі мен әдебиеті орыс мектебінде = Казахский язык и литература в русской школе. – 2012. - №11. – Б. 86-93.
3. Смағұлова, С.О. 1917-1918 жылдардағы аштық нәубеті және Т.Рысқұлов / С.О.Смағұлова // Отан тарихы. – 2012. -№4. – Б.60-66.
4. Рыскулов Турар Рыскулович // Большая советская энциклопедия: [в 30 т.] / под ред. А. М. Прохоров — 3-е изд. — М.: Советская энциклопедия, 1969.
5. Рыскулов, Т. Полное собрание сочинений: докум., статьи, доклады, речи, письма, телеграммы. / Т.Рыскулов; Ин-т истории и этнологии им.Ч.Валиханова; Архив Президента РК. — Алматы: Қазығұрт, 2007.
Том 2: Революция и коренное население Туркестана. — 368 с.
Том 5: - 368 с.
6. Рыскулов, Т.Р. Собрание сочинений в трех томах / Т.Р.Рыскулов; сост.: И.Н.Бухонова, И.А.Горелкина, Т.Б.Митропольская и др.; Ин-т истории и этнологии. — Алматы: Қазақстан, 1997.
Т.1. — 1997. — 336 с.
Т.2. — 1997. — 384 с.
Т.2. — 1998. — 444 с.

7. Рыскулов, Т.Р. Избранные труды / Т.Р.Рыскулов. – Алма-Ата: Казахстан, 1984. – 260 с.

8. Рыскулов Турар Рыскулович (1894-1938): Биография. // Люди и судьбы: Библиогр. Словарь востоковедов-жертв полит. Террора в совет. период (1917-1991). – 2-СПб., 2003. – С.333-334.

9. Рыскулов Турар Рыскулович: Заместитель председателя Совнаркома РСФСР в 1926-1937 годах, председатель Комитета содействия постройке Туркестано-Сибирской дороги при СНК РСФСР. / Н.К.Исингарин // Исингарин Н.К. Известные железнодорожники Казахстана. – Алматы, 2004. С. 13-18.

Ол туралы:

1. Сабден, О. Турар Рыскулов. Навечно в памяти народа / О.Сабден // Казахстанская правда. – 2014. – 5 декабря. – С. 24-25.

2. Кошанов, А.К. Турар Рыскулов – государственная деятельность и экономические воззрения / А.К.Кошанов, О.Сабден, А.Догалов; Ин-т экономики МОН РК. – Астана: Арыс, 2008. – 172 с.

3. Исмаилов, А. Исторические штрихи к портрету Турара Рыскулова / А.Исмаилов // Мысль. – 2014. - №12. – С.37-44.

4. Достанбаев, Т. Турар Рыскулов в Аулие-Ата / Т.Достанбаев // История Казахстана: преподавание в школах и ВУЗах. – 2015. - №1. – С.28-31.

5. Даткин, А. Короткий, но яркий путь / А.Даткин // Юридическая газета. – 2015. - №27.

Есімдердің алфавиттік көрсеткіші

«А»

Адамбаев Б.	19
Аделбаева Н.	14
Аймауытов Ж.	21
Айманов Ш.	14
Айтхожин М.	18
Ақынжанов С.	19
Аспандияров С.	23
Ахматова А.	20

«Ә»

Әбдіров Н.	18
Әуезов М.	16
Әлімгереев Ә.	16

«Б»

Бақтығұлов А.	13
Бақтыгереева А.	18, 35
Берсиев Ш.	23

«Г»

Гагарин Ю.	15
Гайдар А.	13
Гоголь Н.	15

«Ғ»

Ғабассов С.	14
-------------	----

«Д»

Дулати М.	22
-----------	----

«Е»

Ерубаев С.	13
Есімов Б.	15

«Ж»

Жансүгіров І.	16, 33
Жәңгір	17
Жангелдин	22

«К»

Камкиева Ж.	18
Капица П.	17
Карабалина Б.	17
Кацев В.	19
Кәрменов Ж.	15
Кекілбаев Ә.	21
Крылов И.	14
Кузьмичева А.	21
Кучина Т.	20

«Қ»

Қазақбаева Г.	13
Қазыбаев К.	16
Қайнарбаев А.	17
Қалдыбаев Ә.	19
Қамзин Қ.	20
Қастеев Ә.	13
Қожағұлұлы Б.	23
Құдайбергенов Т.	16
Құрманғалиев Ғ.	13, 24

«Л»

Лермонтов М.	19
--------------	----

«М»

Майлин Б.	20, 39
Марғұлан Ә.	16
Менделеев Д.	14
Молдағұлова Ә.	15, 30
Москалев Г.	23
Мұсабаев Т.	17
Мұхитов Л.	20

«Н»

Нұрмағамбетов С.	16
Нұржанов К.	17

«О»

Окуджава Б.	16
Омарханова Р.	20
Оңғарсынова Ф.	21, 45

«Ө»

Өмірзақова Ә.	15, 26
Өтеген батыр.	17

«П»

Павлов И.	19
Пушкин А.	16
Пересветов Н.	19
Попов А.	15

«Р»

Рысқұлов Т.	21, 48
-------------	--------

«С»

Сәтпаев К.	15, 28
Сейтов А.	13
Сейфуллин С.	20, 37
Серғалиев Н.	21, 41
Симашко М.	15
Сарикова М.	20
Сүлейменов Ғ.	19

«Т»

Тараған М.	23
Тәжібаев Ә.	13
Терещенко Т.	14
Төлегенова Б.	21

«У»

Умарова Г. 14

«Ф»

Фартушина М. 18

«Ч»

Чапаев В. 23

Чечетко М. 15

«Ш»

Школьник В. 14

Шуйншалиев Э. 15

Шукшин В. 18

МАЗМҰНЫ

Құрастырушыдан.....	3
Қазақстан Республикасының мемлекеттік және ұлттық мейрамдары	8
Кәсіби мерекелер мен аталып өтетін күндер.....	8
2018 жылы атап өтілетін және еске алынатын айтулы күндер тізбегі	13
Айы мен күні белгісіз 2018 жылы еске алынатын күндер.....	22
Танымал опера әншісі, композитор, актер, музыкант Ғ.Құрманғалиевтің туғанына 110 жыл.....	24
Театр және кино актрисасы Ә.Е. Өмірзақованың туғанына 100 жыл.....	26
Көрнекті ғалым, Қазақстанның Ұлттық ғылым академиясының бірінші президенті Қ.И.Сәтпаевтың туғанына 120 жыл.....	28
Кеңес Одағының Батыры Ә.Молдағұлованың туғанына 95 жыл.....	30
Көрнекті қазақ ақыны І.Жансүгіровтің туғанына 125 жыл.....	33
Қазақтың ақын қызы, Қазақстан жазушылар Одағының мүшесі А.Бақтыгерееваның туғанына 70 жыл.....	35
Қазақтың танымал ақыны, мемлекет қайраткері С.Сейфуллиннің туғанына 125 жыл.....	37
Қазақ әдебиетінің классигі Б.Майлиннің туғанына 125 жыл.....	39
Биология ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор, М. Өтемісов ат. БҚМУ ректоры Н. Х. Серғалиевтың туғанына 50 жыл.....	41
Қазақ ақыны Ф.Оңғарсынованың туғанына 80 жыл.....	45
Мемлекет қайраткері Т.Рысқұловтың туғанына 125 жыл.....	48
Есімдердің алфавиттік көрсеткіші.....	52
Мазмұны.....	57

*М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан мемлекеттік университетінің
Редакциялық баспа орталығы.
Орал қаласы, Достық даңғылы, 162.*